

Namnlagen

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet tolv motionsyrkanden från den allmänna motionstiden år 2008. Motionsyrkandena gäller i huvudsak frågor om ändringar i 1982 års namnlag och behovet av en översyn av lagen.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden med hänvisning till aviserat utredningsarbete och pågående beredning inom Regeringskansliet.

I betänkandet finns två reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	4
Ändringar i namnlagen	4
Retroaktiva namnbyten	9
Reservationer	12
1. Ändringar i namnlagen, punkt 1 (s, v, mp)	12
2. Retroaktiva namnbyten, punkt 2 (s, v)	13
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	14
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	14

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Ändringar i namnlagen**

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:C253, 2008/09:C296, 2008/09:C337, 2008/09:C403, 2008/09:C412, 2008/09:C441, 2008/09:U323 yrkande 11, 2008/09:So363 yrkande 7, 2008/09:So528 yrkande 3 och 2008/09:A402 yrkande 21.

Reservation 1 (s, v, mp)

2. **Retroaktiva namnbyten**

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:So363 yrkande 8 och 2008/09:So528 yrkande 2.

Reservation 2 (s, v)

Stockholm den 16 december 2008

På civilutskottets vägnar

Carina Moberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Carina Moberg (s), Inger René (m), Ewa Thalén Finné (m), Johan Löfstrand (s), Andreas Norlén (m), Lennart Pettersson (c), Jan Ertsborn (fp), Yvonne Andersson (kd), Anti Avsan (m), Eva Sonidsson (s), Lars Tysklind (fp), Jan Lindholm (mp), Katarina Brännström (m), Fredrik Lundh (s), LiseLotte Olsson (v), Rose-Marie Carlsson (s) och Hannah Bergstedt (s).

Utskottets överväganden

Inledning

I betänkandet behandlar utskottet tolv motionsyrkanden från den allmänna motionstiden år 2008. Motionsyrkandena gäller i huvudsak frågor om ändringar i namnlagen (1982:670) och behovet av en översyn av lagen.

Förslagen i motionerna återfinns i *bilagan*.

Ändringar i namnlagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör ändringar av skilda slag i namnlagen. Utskottet hänvisar till aviserat utredningsarbete.

Jämför reservation 1 (s, v, mp).

Gällande rätt

Namnlagens bestämmelser om *efternamn* innebär bl.a. att barn vid födseln förvärvar föräldrarnas efternamn, när dessa har samma namn. Om föräldrarna har olika efternamn, får de välja vilket av namnen barnet ska ha, såvida de inte redan har ett annat barn under sin gemensamma vårdnad. I ett sådant fall förvärvar barnet vid födseln det efternamn som det senast födda syskonet bär. Får föräldrarna välja namn, kan de också välja ett namn som endera av dem burit som ogift. Görs inte någon anmälan om efternamn till Skatteverket, anses barnet vid födseln ha förvärvat moderns efternamn (1 §).

Den som vill byta ett efternamn som har förvärvats vid födseln till ett annat efternamn som bärs av någon av föräldrarna kan göra detta genom anmälan till Skatteverket. Om byte ska ske till ett efternamn som någon av föräldrarna förvärvat genom äktenskap med annan än den andra av föräldrarna, krävs samtycke av maken i det äktenskapet. Genom anmälan till Skatteverket kan byte ske även till ett efternamn som någon av föräldrarna senast har burit som ogift. Så länge ett barn är under 18 år kan barnet med stöd av de redovisade bestämmelserna flera gånger byta till ett efternamn som har anknytning till någon av föräldrarna (5 §).

Beträffande makars efternamn innebär namnlagen i huvudsak att makarna vid äktenskapets ingående kan välja mellan att antingen få namngemenskap genom att en av dem tar den andras efternamn eller behålla sina efternamn från tiden före giftermålet (9 §). Om makarna bär olika efternamn kan den ena av dem under äktenskapet byta till den andras efternamn. Har den ena maken vid giftermålet eller senare bytt till den andras efternamn kan den maken ta tillbaka sitt efternamn som ogift. Som en gene-

rell regel gäller att en make som en gång bytt sitt efternamn inte därefter kan byta till den andra makens efternamn (10 §). Av lagen (1994:1117) om registrerat partnerskap följer att de bestämmelser i namnlagen som talar om äktenskap och make ska tillämpas på ett motsvarande sätt på registrerat partnerskap och registrerad partner.

En make som har förvärvat den andre makens efternamn får bära ett tidigare efternamn som *mellannamn*. Har båda makarna under äktenskapet behållit sina tidigare efternamn, får en av dem med den andre makens samtycke bära den andres efternamn som mellannamn, under förutsättning att namnet inte har förvärvats på grund av ett tidigare äktenskap. En make kan även sedan äktenskapet har upplösts börja bära den andre makens efternamn som mellannamn. En förutsättning är dock att denne samtycker till det (24 §).

Har barn förvärvat ett efternamn som bärs av enbart den ena av föräldrarna får barnet bära den andra förälderns efternamn som mellannamn. Om en förälder förvärvat ett nytt efternamn genom äktenskap med någon annan än den andra föräldern krävs att maken i detta äktenskap samtycker till att barnet bär detta namn som mellannamn (25 §).

Bestämmelserna i namnlagen om mellannamn medför inte rätt att samtidigt bära mer än ett mellannamn. Mellannamnet ska alltid bäras mellan förnamn och efternamn. Den som vill bära ett mellannamn ska anmäla detta till Skatteverket. Vill han eller hon inte längre bära mellannamnet ska också anmälan härom göras till Skatteverket (29 §). Till skillnad från efternamnet är mellannamnet personligt och kan inte föras vidare till make eller barn.

Från mellannamn är att skilja *dubbelnamn*, som är ett efternamn bestående av två namn vilka vart för sig kan utgöra efternamn. Namnen är i regel förenade med varandra genom ett bindestreck. Från och med 1963 års namnlag är det inte möjligt att förvärva dubbelnamn, och 1982 års namnlag innehåller en uttrycklig bestämmelse om att dubbelnamn inte får godkännas som nybildat efternamn (12 §). Det intresse som skulle kunna tillgodoses genom dubbelnamn har ansetts i stället få tillgodoses genom mellannamn.

Beträffande *förnamn* innebär namnlagen sammanfattningsvis följande. Ett barn ska inom tre månader från födelsen ges ett eller flera förnamn. Förnamn kan bytas ut, strykas eller läggas till genom en anmälan till Skatteverket. En sådan anmälan får endast göras vid ett tillfälle. Ett av de ursprungliga förnamnen ska dock alltid behållas. Tillägg, ändring eller strykning av förnamn kan enligt 33 § namnlagen ske i andra fall än de nu nämnda efter ansökan hos Patent- och registreringsverket, om det finns särskilda skäl. Ett sådant skäl kan vara att sökanden är transsexuell och har fått ny könstillhörighet eller är under utredning för att genomgå sådan ändring. I vissa fall har därför byte till ett könskonträrt förnamn godkänts även före könstillhörighetsändringen. Patentbesvärshöjningen har t.ex. i två ärenden (ärende nr 98-266, avgjort den 25 maj 1999 och ärende nr 99-304,

avgjort den 18 november 1999) lämnat tillstånd till transsexuella att byta till ett könskonträrt förnamn trots att sökanden ännu inte fått fastställelse av nytt juridiskt kön av Rättsliga rådet.

Som förnamn får inte godkännas namn som kan väcka anstöt eller kan antas leda till obehag för den som ska bära det eller namn som av någon anledning uppenbarligen inte är lämpligt som förnamn (34 §).

Enligt Patent- och registreringsverkets och Patentbesvärslättens praxis gäller att en man inte får byta till ett kvinnligt förnamn och att en kvinna inte får byta till ett manligt förnamn. Ett sådant namnbyte anses strida mot 34 § namnlagen. Däremot medges byte till ett könsneutralt förnamn.

Beslut av Skatteverket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol (länsrätt). Den som inte är nöjd med länsrättens beslut får överklaga det till kammarrätten, varvid prövningstillstånd krävs. Patent- och registreringsverkets beslut får överklagas till Patentbesvärslätten. Kammarrättens och Patentbesvärslättens beslut enligt namnlagen kan överklagas till Regeringsrätten där det krävs prövningstillstånd.

En utförligare redovisning av namnlagens innehåll finns i betänkande 2007/08:CU6.

Motionerna

I motion C253 anser Eliza Roszkowska Öberg (m) att makar ska kunna bära varandras efternamn tillsammans med sina gamla efternamn. Båda efternamnen kommer då att kunna föras vidare från föräldrar till barn. Motionären begär ett tillkännagivande om en översyn av namnlagen. Ett tillkännagivande med liknande innehåll begärs också i motion C441 av Cecilie Tenfjord-Toftby (m).

Ann-Charlotte Hammar Johnsson (m) begär i motion C412 ett tillkännagivande med innebörd att namnlagen ska ändras på det sättet att det går att överföra mellannamn från föräldrar till barn. Även i motion C296 av Eva-Lena Jansson (s) tas reglerna om mellannamn och deras förhållande till reglerna om efternamn upp. Motionären anser att makar och registrerade partner bör ges möjlighet att genom att lägga samman sina tidigare efternamn skapa ett nytt gemensamt familjenamn. Ett tillkännagivande begärs i enlighet härmed.

Josefin Brink m.fl. (v) anför i motion So363 att det inte finns anledning att förbjuda personer att bära ett visst förnamn enbart för att det förknippas med det andra könet. Motionärerna pekar på att den nuvarande lagstiftningen medför en särskild problematik för transsexuella personer. I motionen begärs att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning som innebär att myndiga personer oavsett könstillhörighet ska kunna byta till ett förnamn som de själva valt (yrkande 7). Liknande synpunkter förs fram i motionerna C337 av Maria Stenberg och Marie Nordén (båda s), So528 av Börje Vestlund m.fl. (s) (yrkande 3) och A402 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) (yrkande 21). I motionerna begärs tillkännagivanden med innebörd att namnlagen ska ändras så att personer oavsett

könsidentitet ska ha möjlighet att fritt välja de förnamn de önskar. Även i motion U323 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp) tas de problem som den nuvarande namnlagstiftningen innebär för transsexuella personer upp. Motionärerna begär ett tillkännagivande om en snar översyn av namnlagen (yrkande 11).

Maria Kornevik Jakobsson och Fredrick Federley (båda c) anser i motion C403 att en person som genomgår en ändring av könstillhörigheten redan i inledningsskedet av processen ska ha möjlighet att fritt få ändra förnamn. Ett tillkännagivande begärs i enlighet härmed.

Tidigare behandling

Lagutskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat motionsyrkanden om namnfrågor. Våren 2001 uttalade lagutskottet att det snart gått 20 år sedan namnlagen trädde i kraft. Efter lagens tillkomst har förhållandevis få ändringar gjorts i den namnrättsliga lagstiftningen, och det kunde, enligt utskottets mening, inte uteslutas att synen på hur namnskicket lämpligen bör vara reglerat ändrats. Lagutskottet ansåg mot den bakgrunden att tiden var mogen för att göra en undersökning för att utröna huruvida de avvägningar som gjordes i samband med namnlagens tillkomst mellan det allmännas intresse av namnstabilitet och enskildas önskemål att fritt välja namn fortfarande kan anses vara bärkraftiga. Det bör, anförde lagutskottet, ankomma på regeringen att bestämma de närmare formerna för ett sådant arbete. Om det av lagutskottet förordade undersökningsarbetet ger vid handen att det föreligger ett klart och uttalat behov av lagändringar bör, anförde utskottet, regeringen ta upp frågan om vilka lagstiftningsåtgärder som är påkallade och meddela direktiv för ett sådant lagstiftningsarbete. Detta gav riksdagen regeringen till känna (bet. 2000/01:LU11, rskr. 140).

Efter det att lagutskottet, våren 2005, behandlat motionsyrkanden om ändringar i namnlagen tillkännagav riksdagen ånyo att regeringen bör ta initiativ till en översyn av lagen. I den reservation som riksdagen biföll hänvisades bl.a. till en skrivelse som Patent- och registreringsverket i februari 2005 hade lämnat till Justitiedepartementet. I skrivelsen hade Patent- och registreringsverket belyst behovet av att namnlagen ses över och att rättsreglerna bättre anpassas till samhällsmedborgarnas behov av att ändra sina namn på ett lättbegripligt och rättssäkert sätt. Enligt reservanternas och riksdagens mening var det genom Patent- och registreringsverkets skrivelse klarlagt att det föreligger ett behov av en översyn av lagen, en översyn som måste ha en bred inriktning. Vidare anfördes att det får ankomma på regeringen att snarast ta initiativ till en sådan översyn och därefter återkomma till riksdagen med erforderliga lagförslag (bet. 2004/05:LU13, rskr. 180).

Hösten 2005 anförde lagutskottet, i sitt av riksdagen godkända betänkande 2005/06:LU11, att man erfarit att det inom Justitiedepartementet med anledning av riksdagens ovan redovisade tillkännagivanden initierats åtgärder för att närmare klarlägga vilka problem som i dag finns när det

gäller tillämpningen av namnlagen och vilka frågor som det kan finnas anledning att överväga inom ramen för en översyn av lagen. Inom ramen för detta arbete kommer en diskussion att föras om såväl förnamn, mellannamn som efternamn. Avsikten är vidare att ta upp internationellt privaträttsliga frågor liksom frågor som rör handläggningen av mål och ärenden enligt namnlagen. Utskottet konstaterade att samtliga frågeställningar som togs upp i de då aktuella motionerna skulle komma att bli föremål för närmare överväganden inom ramen för det initierade arbetet inom Justitiedepartementet, och utskottet förutsatte att arbetet snarast möjligt skulle komma att leda till att regeringen skulle besluta om direktiv till en allmän översyn av namnlagen. Utskottet, som ansåg att något ytterligare tillkännagivande från riksdagens sida knappast var meningsfullt, avstyrkte motionerna.

Vid civilutskottets behandling av motionsyrkanden om ändringar i namnlagen våren 2007, redovisade utskottet att det i regeringens skrivelse 2006/07:75 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen anförts att arbetet är inriktat på att regeringen ska ta initiativ till en översyn av namnlagen, dock tidigast under år 2008. Utskottet förutsatte att de frågeställningar som togs upp i de då aktuella motionerna skulle komma att bli föremål för överväganden inom ramen för den av regeringen aviserade översynen av namnlagen. Motionerna avstyrktes, och riksdagen följde utskottet (bet. 2006/07:CU16).

När civilutskottet senast behandlade motioner om namnlagen, hösten 2007, anförde utskottet att justitieministern Beatrice Ask i en interpellationsdebatt om namnlagen den 15 juni 2007 hänvisat till det arbete som efter riksdagens tillkännagivanden påbörjats inom Justitiedepartementet för att närmare klarlägga vilka problem som i dag finns när det gäller tillämpningen av namnlagen, och vilka frågor som det kan finnas anledning att överväga inom ramen för en översyn. Justitieministern uppgav under debatten att avsikten är att arbetet nu ska fortsätta och att direktiv till en utredning ska beslutas under 2008 (svar på interpellation 2006/07:574). Utskottet förutsatte alltså att de frågeställningar som togs upp i de då aktuella och tidigare väckta motionerna kommer att bli föremål för överväganden inom ramen för den av regeringen aviserade översynen av namnlagen. Motionerna avstyrktes, och riksdagen följde utskottet (bet. 2007/08:CU6).

Utskottets ställningstagande

Frågor om en översyn av namnlagen har därefter varit föremål för fortsatta frågor till justitieminister Beatrice Ask. Den 30 juli 2008 hänvisade hon i svar på skriftlig fråga om införande av en könsneutral namnlag åter till det arbete som påbörjats inom Justitiedepartementet och uppgav att avsikten är att arbetet nu ska fortsätta och att direktiv till en utredning ska tas fram (svar på skriftlig fråga 2007/08:1498).

Vidare har justitieministern i en annan fråga tillfrågats om vilka initiativ hon, innan den planerade utredningen av namnlagen är klar, är beredd att ta för att komma till rätta med de problem som den nuvarande namnlagen utgör för transsexuella personer och för transvestiter (skriftlig fråga 2007/08: 1566). I svar den 3 september 2008 anförde ministern att den fråga som tagits upp bör övervägas inom ramen för en utredning och att hennes bedömning är att det är bäst att se över namnlagen i ett sammanhang och att om möjligt undvika att bryta ut enskilda frågor.

Enligt uppgift från Justitiedepartementet är arbetet inriktat på att ta fram direktiv till en utredning under våren 2009.

Utskottet anser att det är angeläget att det aviserade översynsarbetet rörande namnlagen nu påbörjas under våren 2009. Det har gått snart åtta år sedan riksdagens första tillkännagivande. Utskottet förutsätter att översynen kan komma till stånd utan något ytterligare tillkännagivande från riksdagens sida och att de frågeställningar som tas upp i de nu aktuella och tidigare väckta motionerna kommer att bli föremål för överväganden inom ramen för översynsarbetet.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna C253, C296, C337, C403, C412, C441, U323 yrkande 11, So363 yrkande 7, So528 yrkande 3 och A402 yrkande 21.

Retroaktiva namnbyten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som gäller retroaktiva namnbyten. Utskottet förutsätter att de frågeställningar som tas upp i motionerna kommer att bli föremål för överväganden inom Regeringskansliet.

Jämför reservation 2 (s, v).

Motionerna

I motion So363 av Josefin Brink m.fl. (v) begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning som innebär att en person som bytt namnidentitet eller personnummer har rätt att få dessa uppgifter ändrade retroaktivt (yrkande 8). Motionärerna pekar på att personer som t.ex. fått ny könstillhörighet inte kan få sin namnidentitet ändrad retroaktivt i olika typer av dokument, som t.ex. betyg, anställningsbevis och pass.

Börje Vestlund m.fl. (s) anför i motion So528 att många transpersoner som fått ändrad könstillhörighet kan få problem med att tvingas visa upp betyg m.m. med sin gamla könsidentitet. Motionärerna anser att det är vik-

tigt att skolor, högskolor och andra samhällsinstitutioner erbjuder att, på begäran, utfärda nya betyg m.m. med den nya könstillhörigheten. Ett tillkännagivande begärs i enlighet härmed (yrkande 2).

Könstillhörighetsutredningen

Frågan om att införa bestämmelser om rätt att få identitetsuppgifter i tidigare erhållna intyg och betyg ändrade retroaktivt har berörts av Könstillhörighetsutredningen i utredningsbetänkandet Ändrad könstillhörighet – förslag till ny lag (SOU 2007:16).

Könstillhörighetsutredningen uttalar bl.a. att utredningen inte kan ställa sig bakom ett förslag om att en person som fått ny könstillhörighet själv skulle få rätt att ändra identitetsuppgifterna i intyg och betyg och erinrar om bestämmelserna om urkundsförfalskning i 14 kap. 1 § brottsbalken, av vilka framgår att den som ändrar eller utfyller en äkta urkund, exempelvis ett skuldebrev, intyg eller legitimationskort, kan dömas till fängelse i högst två år. Utredningen anför att det är av stor vikt för bl.a. rättsordningen att handlingar som upprättats inte generellt ska kunna ifrågasättas på grund av farhåga att uppgifterna i dem inte stämmer. Även om svårigheterna att få ut nya intyg och betyg i den nya identiteten är ett stort problem för den enskilde och även om intyget eller betyget efter en sådan ändring skulle avse samma individ, anser utredningen att en enskild person inte kan ges rätt att ändra i betyg och intyg. Detta gäller särskilt mot bakgrund av att möjligheterna att kontrollera riktigheten i uppgifterna skulle vara mycket begränsade.

Utredningen anser också att bestämmelser med innebörd att en intygsgivare skulle åläggas att ändra i givna betyg eller intyg inte kan föreslås utan att de rättsliga förutsättningarna för en sådan lagstiftning noggrant utretts dessförinnan, vilket utredningen inte hunnit göra. Enligt utredningen skulle det vara ett mycket stort ingripande för exempelvis privaträttsliga subjekt att ha åligganden med sådan innebörd som den angivna. Utredningen anför vidare att det också kan ifrågasättas hur en vägran att utfärda ett nytt intyg eller betyg skulle kunna sanktioneras. Skulle åtgärden straffbeläggas eller sanktioneras genom skadestånd eller på annat sätt? Det skulle kunna tänkas att den som fått ny könstillhörighet hamnade i en situation där han eller hon fick väcka en civilrättslig talan mot exempelvis en f.d. arbetsgivare i syfte att få ett intyg ändrat. En sådan utveckling är, enligt utredningen, knappast önskvärd.

Däremot understryker utredningen vikten av att olika intygsgivare m.fl. – även utan ett lagstadgat krav därom – ställer sig positiva till framställningar från personer som fått ny könstillhörighet med önskemål att få nya intyg, betyg, m.m. utfärdade med den nya identiteten. Utredningen menar att statliga och kommunala myndigheter bör utfärda sådana nya handlingar på begäran och utan större dröjsmål. Det bör dock krävas att den transsexuelle kan presterat tillräcklig bevisning som stöder uppgiften att han eller hon är den person som avses i den handling som ska ändras.

Utredningen har sammanfattningsvis inte ansett sig kunna lägga fram några konkreta förslag som berör de påtalade problemen med fel identitet i intyg, betyg, m.m. då den inte har funnit någon tillfredsställande lösning som uppfyller tillräckliga krav på en säker hantering.

Könstillhörighetsutredningens betänkande har remissbehandlats, och bereds nu inom Socialdepartementet (se svar på skriftlig fråga 2008/09:265).

Tidigare behandling

Ett motionsyrkande om retroaktiva namnbyten behandlades senast av civilutskottet hösten 2007 i betänkande 2007/08:CU6. Utskottet delade då Könstillhörighetsutredningens uppfattning att bestämmelser med innebörd att en intygsgivare skulle åläggas att ändra i givna betyg eller intyg inte kan föreslås utan att de rättsliga förutsättningarna för en sådan lagstiftning först noggrant utretts. Som utredningen påpekat, anförde utskottet, skulle det vara ett mycket stort ingripande för exempelvis privaträttsliga subjekt att ha åligganden med sådan innebörd som den angivna. Utskottet förutsatte att de frågeställningar som togs upp i motionen kommer att uppmärksammas av regeringen antingen inom ramen för den fortsatta beredningen av Könstillhörighetsutredningens betänkande eller i samband med det aviserade översynsarbetet rörande namnlagen. Utskottet avstyrkte den då aktuella motionen, och riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin ovan redovisade uppfattning och förutsätter alltså att de frågor som tas upp i motionerna kommer att bli föremål för överväganden inom Regeringskansliet. Utskottet föreslår därför att riksdagen avslår motionerna So363 yrkande 8 och So528 yrkande 2.

Reservationer

1. **Ändringar i namnlagen, punkt 1 (s, v, mp)**

av Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Eva Sonidsson (s), Jan Lindholm (mp), Fredrik Lundh (s), LiseLotte Olsson (v), Rose-Marie Carlsson (s) och Hannah Bergstedt (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2008/09:C253, 2008/09:C296, 2008/09:C337, 2008/09:C403, 2008/09:C412, 2008/09:C441, 2008/09:U323 yrkande 11, 2008/09:So363 yrkande 7, 2008/09:So528 yrkande 3 och 2008/09:A402 yrkande 21.

Ställningstagande

Riksdagens första tillkännagivande angående frågan om en översyn av namnlagen gjordes redan våren 2001. När utskottet hösten 2007 senast tog ställning till motionsyrkanden om ändringar i namnlagen hade regeringen aviserat att direktiv till en utredning skulle komma att beslutas under 2008. Vi tvingas nu konstatera att den tidpunkten förlängts ytterligare. Beskedet från regeringens sida är nu att arbetet är inriktat på att ta fram direktiv till en utredning under våren 2009. Det har då gått åtta år från det första tillkännagivandet. Vi anser att det är synnerligen anmärkningsvärt att regeringen, trots lagutskottets och riksdagens tidigare uttalanden samt ständigt återkommande motioner med krav på att ett översynsarbete ska komma till stånd, ännu inte tillsatt någon utredning. Detta särskilt mot bakgrund av att den tidigare regeringen redan hösten 2005 initierat åtgärder för att förbereda direktiv till en utredning. Vi anser att regeringen omgående bör föranstalta om sådana åtgärder att en utredning omedelbart kan komma i gång. Utredningsuppdraget bör omfatta samtliga frågeställningar som aktualiseras i motionerna om namnlagen.

Vad som nu anförs bör riksdagen, med delvis bifall till motionerna C253, C296, C337, C403, C412, C441, U323 yrkande 11, So363 yrkande 7, So528 yrkande 3 och A402 yrkande 21, som sin mening ge regeringen till känna.

2. **Retroaktiva namnbyten, punkt 2 (s, v)**

av Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Eva Sonidsson (s), Fredrik Lundh (s), LiseLotte Olsson (v), Rose-Marie Carlsson (s) och Hannah Bergstedt (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:So363 yrkande 8 och 2008/09:So528 yrkande 2.

Ställningstagande

För personer som t.ex. fått ändrad könstillhörighet utgör det ett problem att de inte kan få sin namnidentitet ändrad retroaktivt i vissa handlingar som betyg och anställningsbevis. De tvingas därför att visa upp handlingar med sin gamla könsidentitet, vilket kan innebära att de hamnar i oönskade situationer och i värsta fall bemötas kränkande och diskriminerande.

Vi anser att det är viktigt att skola, högskola och andra samhällsinstitutioner erbjuder att, efter begäran av den enskilda, utfärda nya intyg utifrån den nya könstillhörigheten.

Enligt vår mening bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning eller vidta andra åtgärder för att tillgodose att en person som har bytt namnidentitet eller personnummer kan få dessa uppgifter ändrade retroaktivt.

Vad som nu anförts bör riksdagen, med bifall till motionerna So363 yrkande 8 och So528 yrkande 2, som sin mening ge regeringen till känna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:C253 av Eliza Roszkowska Öberg (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om översyn av namnlagen.

2008/09:C296 av Eva-Lena Jansson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ändra namnlagen.

2008/09:C337 av Maria Stenberg och Marie Nordén (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av införa en könsneutral namnlag för myndiga personer.

2008/09:C403 av Maria Kornevik Jakobsson och Fredrick Federley (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om när namnbyte får ske vid könsbyte.

2008/09:C412 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ändring av namnlagen.

2008/09:C441 av Cecilie Tenfjord-Toftby (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en förnyad namnlag.

2008/09:U323 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en snar översyn av namnlagen.

2008/09:So363 av Josefín Brink m.fl. (v):

7. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagändring som innebär att personer själva kan välja sitt förnamn oavsett köns-tillhörighet.

8. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagändring som innebär att en person som har bytt namnidentitet eller personnummer kan få dessa uppgifter ändrade retroaktivt.

2008/09:So528 av Börje Vestlund m.fl. (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rätten att få retroaktivt ändrade intyg efter ny könstillhörighet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förändringar i namnlagen så att människor ges rätt att ändra förnamn, oavsett könsidentitet.

2008/09:A402 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att namnlagen bör ändras så att personer som är myndiga kan välja förnamn fritt, oavsett vilket kön namnet oftast associeras med.